

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: I20 *** ID: 144 K: 21*

<http://www.akademikbakis.org>

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MİZAHIN YERİ VE KAYNAKLARI

Meliha YILMAZ

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Özet: Sanat eğitimi açısından bakıldığında mizah, en önemli motivasyon kaynaklarından olup, mizah içerikli eserler ve ürünler görsel sanat çalışmalarına etkili birer kaynak oluştururlar. Bu durum, disiplinler arası yaklaşımı da zorunlu kılar. Öğrencilerin farklı disiplinlerin mizah içerikli olan yazılı, sözlü ya da görsel ürünlerinden yararlanmaları sağlanarak çok farklı, imge zenginliğine sahip, yaratıcı çalışmalar ortaya çıkarmaları sağlanabilir. Bu araştırma, Görsel Sanatlar Eğitiminde bugüne kadar ihmal edilmiş olan “mizah” olgusunun yeri ve önemini, sanat eğitimi derslerinde yararlanılabilecek mizah kaynaklarını ve bu kaynaklardan yararlanarak yaptırılabilir sanatsal çalışmaları örnekleriyle birlikte ortaya koyabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitiminde Mizah, Mizah Ve Yaratıcılık, Sanat Eğitiminde Mizahın Kaynakları, Mizah Ve Motivasyon, Eğlenceli Sanat Eğitimi

THE PLACE AND SOURCES OF HUMOUR IN THE EDUCATION OF VISUAL ARTS

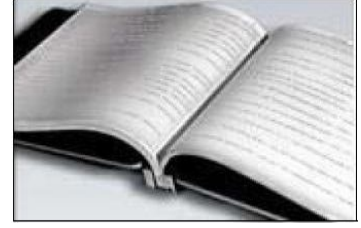
Abstract: If we look at the artistic point of view, the humour is among one of the most important motivational sources and the humour containing artistic works and products form an effective source for the visual arts. This makes an interdisciplinary approach an absolute necessity. It is possible to establish diversified, symbolically rich and creative works of the students by having them utilize the humour containing written, oral or visual materials. The goal of this study is to show the place and the importance of this highly neglected “humour” concept up to now and to reveal the examples of the artistic works which can be realized utilizing this concept in art teaching process.

Key Words: Humor In The Visual Arts Education, Humor And Creativity, The Sources Of Humor In Art Education, Humor And Motivation, Fun Art Education

1. GİRİŞ

Çeşitli alanların mizahla ilgisi konusunda az sayıda da olsa araştırma yapılmış olmasına karşın, görsel sanatlar eğitimi açısından bakıldığında bu konunun ihmal edilmiş olduğu görülmektedir. Bu ihmal

aslında sanat derslerinde mizahtan yeterince yararlanılmıyor olduğunu da düşündürmektedir. Oysa, sanat eğitimi açısından bakıldığında mizah, en önemli motivasyon kaynaklarından olup, mizah içerikli eserler ve ürünler görsel sanat çalışmalarına etkili birer kaynak

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

oluştururlar. Araştırmada, hem sanat eğitimi çalışmalarında bu amaçla yararlanılabilecek olan çeşitli alanların mizah içerikli eser ve ürün örneklerine, hem de söz konusu eser ve ürünlerden hareketle ortaya çıkarılmış olan sanatsal çalışma örneklerine yer verilmiştir.

Yaratıcılık, bilinenlerden yola çıkarak yeni ve bilinmeyen ürünler ortaya koyabilmektir. Öğrencilerin yaratıcılık eğitiminde mizahın, sanat eğitimcileri tarafından yoğun ve etkili bir şekilde kullanılmayı bekleyen bir hazine olduğu söylenebilir aslında.

Adams'a göre; komik veya eğlendiren hareket veya ifade, kişinin hoşça vakit geçirmesine katkıda bulunan her şey, gülmeyi oluşturan nesne, yapılan mizah tanımlamalarındandır. Çoğu insana mizahın ne olduğu sorulduğunda, muhtemelen kendilerini güldüren bir şey olarak anlatırlar. Mizah, genel olarak komik bir dürtüyle başlayan, gülümseme veya gülme gibi bir tavırla biten, genelde hoşnutluk veren bir deneyim olarak görülmektedir (Susa, 2002: 45'den akt. Yardımcı, 2010:3)

Mizah anlayışı olmayan kişiler, doğru olarak tanımlananın oldukça açık ve net olduğuna ve tüm insanların aynı şeyi düşünmeleri gerektiğine inanırlar. (Avcı:2003)

Du Pré'ye göre mizah, "gergin ortamların ortadan kaldırılması, çatışma, stresin giderilmesi ve problem çözmede aracı

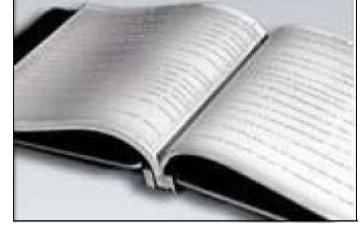
olmaktadır. Bir başka deyişle mizah psikolojik rahatlamayı sağlar. Bununla beraber, vücudun bağışıklık sistemini güçlendirilmesine yardımcı olduğu kadar kalbi ve kasları da güçlendirir, acıyı azaltır; kısaca fiziksel ve ruhsal sağlığa katkıda bulunur" (Du Pré, 1998: 20'den akt. Yardımcı, 2010:17).

Mizah, özellikle sıkıntılı dönemlerde problemin çözülerek, uzlaşma ortamının oluşmasına yardımcı olur. Güçlü arkadaş bağlarının kurulmasında basamak görevi görür (Mierop, 1999: 8'den akt. Yardımcı, 2010:18).

"Mizah insanların kaynaşmasına yardımcı olmasının yanı sıra, insanlar arasındaki etkileşimin artmasına da sebep olur" (Provine, 1996:39).

Bir kişiye, güldüğü zaman ne hissettiği sorulduğunda, kendisini, enerjik, rahatlamış, mükemmel, mutlu hissettiğini söyleyecektir. Kişi kendini, daha az stresli, daha sağlıklı, genç, pozitif enerji yüklü, sakin bulur. (Yardımcı, 2010:18) Gülme ve mizahın psikolojik açıdan insanları nasıl etkilediğini bulmak için çok sayıda araştırma yapılmıştır. Çalışmalara göre mizah, insanlardaki acımasızlığı, sertliği, kabalığı en aza indirmeye yardımcı olmaktadır. (Yardımcı, 2010:19) çevreleriyle daha rahat iletişim kurarlar

Gülme, beyin kapasitesini yükselttiği gibi, beynin duygu ve yaratıcılığı kontrol eden sağ yarım küresini aktifleştirir (Williams, 2001: 21, 22). Kabalaşmamış, hakarete ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

sulu şakalara dönüşmemiş, “yaratıcı insanların özgüvenlerini elde etmelerine yardımcı olabilecek yine de eleştiriye elden bırakmamış bir mizahi bakış, genç yaratıcının duygularının, aklının, duyularının bile gülümsemesine katkıda bulunabilir”(İnam, 1994: 29).

Avcı (2003)’e göre; “İçinde yaşanan reel yaşamın sınırlılığının dışına çıkılır; bu eylemden kaynaklanan haz birlikte paylaşılır. Gülme eylemi birleştiricidir, kaynaştırıcıdır. Bergson, gülmenin diğer gülenlerle bir anlaşma olduğunu belirtmişti. Bir başka/öteki insanla birlikte herhangi bir şeye gülmek demek o insanla aradaki sınırlılıkların azalması, o insana yakınlaşmak demektir. Gülmek ‘Ben’lerin ‘Biz’e dönüştüğü evrensel bir bütünleşme özlemini imler”

2. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE MİZAHIN YERİ

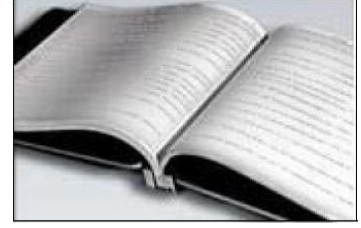
Görsel Sanatlar; resim, heykel, mimari, grafik sanatlar, seramik, karikatür, fotoğraf, sinema, tekstil ve endüstri tasarımı gibi geniş bir alanı içine alır. Okullardaki görsel sanatlar derslerinin kapsamında çok çeşitli malzeme ve tekniklerle tüm bu alanlara ait yaratıcı çalışmalar yaptırılması vardır. Görsel Sanatlar eğitimindeki kazanımların gerçekleşmesi, öğretmenin hangi öğretim yöntemini kullandığıyla değil, o yöntemi ne kadar etkili kullandığıyla, öğrencilerini ne kadar motive edebildiğiyle, derse ve çalışmalara karşı ne kadar ilgi ve sevgiyi sağlayabildiğiyle doğru orantılıdır.

Kendini mesleğine adanmış başarılı öğretmenler, bunu sağlayabilmenin yollarını keşfeder ve hayata geçirirler. İşte bu yollardan ya da araçlardan biri de genel olarak eğitimde, konumuz gereği de sanat eğitiminde “mizah”tan yararlanmaktır.

“Mizahın sanatla, (resimle, müzikle de) dile getirildiğinde, baktığı dünyayı nasıl farklı görebildiğini anlıyoruz. Mizahın sanatla birlikte gerçekliği yaratıcı biçimde algılamaya katkıda bulunabildiğini, kültürümüzün köklerinde yatan mizah duygusunu yakalayarak ortaya çıkarma olanağımız vardır. Tekerlemelerimizde, bilmecelerimizde, manilerimizde, türkülerimizde mizah hazineleri saklı. Bütün bu kültürel ve edebiyat ürünlerine sinmiş biçimi, yaratıcı yeteneği olan gençlerin yeteneklerinin canlandırılmasında etkili olabilir. (İnam, 1994).

Görsel sanatlar eğitiminde mizahtan yararlanmak demek, yalnızca çeşitli disiplinlere ve türlerine ait eserlerden yararlanmak anlamına gelmez. Mizah, derslerde dikkat ve ilgi çekme amacıyla da kullanılabilir en değerli araçtır.

“Mizah içeren bir yaklaşım, öğrenci motivasyonunun sağlanmasında en önemli etkidir. Yeri ve zamanı geldiğinde espri yapabilen bir öğretmen, öğrencinin derse karşı ilgisini artırır. Derslere mizah katmak için de yeni yollar keşfedilmelidir. Şakadan anlayan, olayların gülünç yönünü görme yeteneğine sahip öğretmenler, öğrencileri kolay motive ederler. Ancak

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD:I20 * ID:144 K:21**

<http://www.akademikbakis.org>

öğrenciyi rencide edecek “alay” türü şakalardan uzak durulmalıdır” (Yılmaz, 2010a:203).

“Mizah eğitimi diri tutar. Eğitime can katar. Mizah duygusu olan eğitimciler kendi özür ve eksikliklerini belirler. Araştırmanın, bilgilenmenin, yaratıcı olmanın gülümsemeden, gülmeden geçtiğini anlamışlardır. Hiçbir bilgi, ne denli karmaşık, soyut olursa olsun mizahtan uzak değildir. Zorluk, bu mizah ögesi ni yakalayabilmektedir. Yakalandığında, en çetin bir bilgi sorunu bize yakınlaşır. Bir parçamız olur (Internet 1).

En önemli motivasyon kaynağı, dersin eğlenceli hale getirilmesidir. Eğlenceli hale getirilmiş bir ders, eğitimin tüm kademesinde yüksek motivasyon sağlar (Yılmaz, 2010a:203).

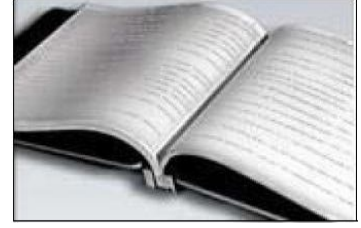
“Ayrıca, mizahın etkili kullanımı, öğrenmeyi pekiştirir ve uzun süreli kalıcılığı sağlar” (Özdemir, Yalın, Sezgin, 2008: 95).

Eğitimde mizah, duyuşsal, bilişsel ya da devinişsel bir kazanımın gerçekleştirilmesinde, buna bağlı olarak içeriği çok farklı olabilecek konuların kavratılmasında kullanılabilir, eğlenceli bir araçtır. Dolayısıyla, güldürmenin yanı sıra, öğretme, kavratma, olaylara ve konulara farklı bakış açılarıyla yaklaşımı sağlama, bir olayı ya da durumu değişik boyutlarıyla ortaya koyabilme amaçlı da kullanılabilir.

Mizahın derslerde sık sık araç olarak kullanılması, öğrencileri nitelikli bir mizah kültürüne sahip kılacaktır. Bu durum, yalnızca görsel sanatlar dersi için değil, tüm dersler için geçerlidir. Araç, konu ya da yöntem olarak mizahtan yararlanılan ders, motivasyonu yüksek, dolayısıyla verimli bir ders, bunu kullanan öğretmen ise hiç kuşkusuz vazgeçilmez bir öğretmen olacaktır. Çünkü mizah, öğrenirken eğlendirir ve mutluluk duygusu verir. Dolayısıyla motivasyonu artırır. Bu durumu anlamak için herkesin kendi öğrencilik yıllarını hatırlaması yeterli olacaktır. Bu tür yaklaşımlarla mizah duygusu geliştirilmiş çocuk ve gençler özgüveni yüksek, sosyal bireyler haline geleceklerdir. Mizah, hem değerlendirmede farklı bakış açıları, farklı yaklaşımlar sergileyebilme, hem de olayların farklı boyutlarını ortaya çıkarabilme özelliği kazandırır, katı kurallı olmamayı öğretir, hoşgörüyü geliştirir ve eleştirel düşünme yeteneği kazandırır. Mizah içerikli kaynaklardan yararlanılması, kuşkusuz ki çalışmalarda imge zenginliğine de yol açacaktır.

Elbette ki, söz konusu eğitim olduğunda mizahtan yararlanmanın da bir takım ilkeleri olmalıdır:

-Öğrenci seviyesine uygunluk başta gelen eğitim ilkelerinden biridir. Seçilen unsur, öğrenci seviyesine uygun olmadığı takdirde, ne kadar mizah etkisine sahip olursa olsun, asla amacına ulaşamayacaktır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: I20 *** ID: 144 K: 21*

<http://www.akademikbakis.org>

-Mizahtan yararlanmak adına, insanların hoşuna gitmeyecek, rencide edecek, sulu ve alay türü şakalardan uzak durulmalıdır.

-Mizah içerikli türkü sözleri, fıkralar, atasözleri vb. ürünlerin örneklerini seçerken öğrencilere kötü örnek oluşturacak küfürlü ya da argo sözlü, eğitim açısından sakınca taşıyan örneklerden elbette ki uzak durulmalıdır.

-Yine bu tür mizah kaynaklarının nitelikli olmasına, öğrencilerin espri yeteneğini ve mizah anlayışını da geliştirmeye hizmet edecek, mümkünse evrensel ya da ulusal düzeyde kabul görmüş kültür ürünlerinden seçilmesine özen gösterilmelidir.

-Özellikle, yaratıcılığı harekete geçirecek nitelikteki örneklerden yararlanılmalıdır.

-Eğitici ve öğretici özelliğe sahip mizahi ürünler tercih edilmelidir.

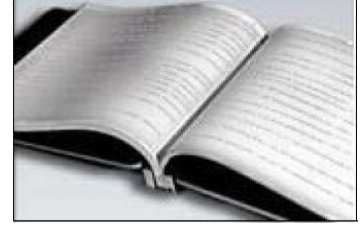
Her tür teknik ve malzemeyle mizah içerikli görsel sanat çalışmalarının ortaya çıkması sağlanabilir. Örneğin, kil, kâğıt hamuru, oyun hamuru gibi her çeşit yoğurma maddeleriyle ya da artık materyallerle yaptırılabilir üç boyutlu çalışmalarla, baskı teknikleri, pastel boya, parmak boya, guaş boya vb. gibi her tür boyama teknikleriyle, kolaj çalışmalarıyla ya da kâğıt, karton ve mukavva türleri gibi iki ve üç boyutlu çalışmaların ortaya çıkmasına imkan tanıyan her çeşit teknik ve malzemeyle (bkz. Yılmaz, 2010a:251–287, Yılmaz, 2010b) mizah içerikli çalışmalar gerçekleştirilebilir. Buradan hareketle, teknik ve yöntemin amaç değil,

birer araç olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla bu araştırmada amaç, hangi görsel sanat tekniği, yöntemi ya da malzemesinin nasıl kullanılarak mizah içerikli çalışmaların ortaya çıkarılabileceğini değil; hangi teknik kullanılırsa kullanılsın, bu çalışmalarda mizahtan nasıl yararlanılabileceğini ortaya koymaktır. Bu anlamda mizah; hem etkili bir motivasyon yöntemi olabilmekte, hem de uygulamanın başlı başına içeriğini ya da konusunu oluşturabilmektedir. Bütün bunlar dikkate alındığında mizahtan ne şekilde yararlanılacağı, temeli kazanımlara dayandırılmak kaydıyla öğretmenin tercihinde kalmıştır. Elbette ki başarılı öğretmen, farklı zamanlarda farklı açılardan yararlanmayı bilen öğretmendir.

3. SANAT EĞİTİMİNDE MİZAH'IN KAYNAKLARI

Çeşitli mizah kaynaklarından yararlanma, çağımız eğitim anlayışına uygun olarak, disiplinlerarası yaklaşımı da zorunlu kılar. Görsel sanatlar Eğitiminde, çeşitli disiplinlerin mizah içerikli olan çok farklı türlerinden yararlanılabilir.

Örneğin “Edebiyat” en zengin disiplinlerden biri olup, bu alanın geleneksel ya da çağdaş nitelikteki, şiir ya da düz yazı şeklinde olan çok sayıda türüne ait eserlerinden yararlanılabilir. Tekerlemeler, taşlamalar, maniler, şathiyeler, şarkı ve türkü sözleri, fabllar vb. mizah içerikli örnekleri de olan şiir türündeki edebiyat ürünleridir. Fıkralardan ve mizah içerikli olan hikâyelerden,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

anılardan, masallardan yararlanılabileceği gibi, yine deyimler, bazı atasözleri ve bilmece de görsel sanat çalışmalarına zevkli ve eğlenceli içerikler oluşturabilirler. Sahne sanatlarının da karagöz oyunu, meddah, ortaoyunu, tiyatro, parodi gibi geleneksel ya da çağdaş nitelikteki mizah içeren türlerinden görsel sanatlar derslerinde çeşitli şekillerde yararlanılabilir. Aynı şekilde sinema, film, video, fotoğraf gibi görsel sanat alanları ve bunların türlerinden, yine görsel sanat alanlarından olan karikatürden ve resim alanında da mizah içerikli eserlerden çok çeşitli şekillerde yararlanma yoluna gidilebilir.

Aşağıda, görsel sanatlar derslerinde mizahtan yararlanılabilecek alanlara ait örnekler ve açıklamalarına yer verilmeye çalışılmıştır.

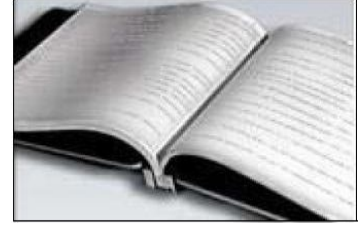
Bu örneklere, özellikle küçük yaş grubu çocukların çok sevdiği “Tekerleme” lerle, başlanabilir.

3.1. Tekerleme: Masalların başında, masalı anlatan kişi tarafından;

Bir varmış, bir yokmuş,
Evvel zaman içinde
Kalbur saman içinde
Develer tellal iken,
Pireler berber iken,
Ben anamın beşiğini
Tıngır mıngır sallar iken...
(Bkz. Fot.No.1)

örneğinde olduğu gibi, tellallık yapan develeri, berber dükkanı çalıştıran pireleri ve beşikte kendi annesini sallayan kişiyi tasavvur etmeye yönlendirecek kadar, mantık dışı, şaşırtıcı ve ilgi çekici mizah içerikli sözlerin kullanıldığı türde olabileceği gibi, çocuk oyunlarının başında oyunu kurmak ya da oyunun gereğine uygun kişiyi (ebe, lider vb.) seçme amaçlı kullanılan “portakalı soydum, başucuma koydum” örneğindeki gibi tekerleme çeşitleri de mevcuttur. Bunun yanı sıra, söylenmesi zor, birbirine benzer kelimelerin çoğu kez mantık aranmaksızın ard arda sıralandığı “ dal sarkar kartal kalkar, kartal kalkar dal sarkar” gibi bazı tekerlemelerden de yararlanılabilir. Çocukluğumuzda tatlı bir iz bırakan ve bugün dahi hatırladığımızda yüzümüzde bir tebessümün belirmesine yol açan bir tekerlemeyi de sanat derslerindeki iki ve üç boyutlu çalışmalarda kolaylıkla yararlanabileceğimizi düşünerek, “komşunun oğlunun kara kediye bile incik boncuk getirdiğini, kara kedinin çıktığı ağacı kesen baltanın düştüğü suyu ineğin içtiğini..” hatırlayalım:

-Komşu, komşu !
-Hu, hu!
-Oğlun geldi mi?
-Geldi
-Ne getirdi?
-İnci, boncuk.
-Kime, kime?
-Sana, bana.
-Başka kime?
-Kara kediye
-Kara kedi nerede?

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD:120 *** ID:144 K:21*

<http://www.akademikbakis.org>

- Ağaca çıktı
- Ağaç nerede?
- Balta kesti
- Balta nerede?
- Suya düştü.
- Su nerede?
- İnek içti.
- İnek nerede?
- Dağa kaçtı.
- Dağ nerede?
- Yandı, bitti kül oldu.

3.2. Fabl: Fabllarda, insana ait mizaç ve karakter özellikleriyle davranış biçimleri çoğunlukla hayvanlar aracılığıyla anlatılarak ibret verici sonuçlara ulaşılır. İnsanlara ait olumsuzlukları düzeltmek için hayvan sembollerinden yararlanır (Şimşek, 2002: 90). Özellikle “La Fontaine kendi ülkesinin topraklarının ve insanların yaşam denetimlerini gözlemleyerek, halkının espri ve mizah gücünü katarak bu masalları zenginleştirmiştir” (Gökmen, 2001:53). İşte güldürürken düşündüren La Fontaine’nden, çok bilindik bir fabl:

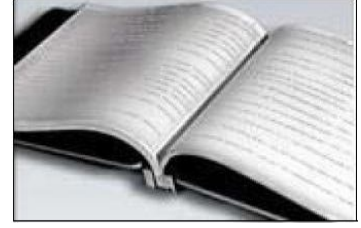
Karga ile Tilki :

Bir dala konmuştu karga cenapları;
Ağzında bir parça peynir vardı.
Sayın tilki kokuyu almış olmalı,
Ona nağme yapmaya başladı:
“-Ooo! Karga cenapları, merhaba!
Ne kadar güzelsiniz, ne kadar şirinsiniz!
Gözüm kör olsun yalanım varsa.
Tüyleriniz gibiyse sesiniz,
Sultanı sayılırsınız bütün bu ormanın.”
Keyfinden akli başından gitti bay karganın.

Göstermek için güzel sesini
Açınca ağzını, düşürdü nevalesini.
Tilki kapıp onu dedi ki: “Efendiciğim,
Size güzel bir ders vereceğim:
Her dalkavuk bir alığın sırtından geçinir,
Bu derse de fazla olmasa gerek bir peynir.”
Karga şaşkın, mahcup, biraz da geç ama
Yemin etti gayrı faka basmayacağına.
(Bkz.Fot.No.2)

Fabllar, yalnızca görsel sanatlar dersleri açısından çocukların yaratıcılığını harekete geçirme ve eğlenceli bir çalışma konusu olmakla kalmaz, aynı zamanda da verdiği dersler açısından eğitsel değeri çok yüksek olan şiirlerdir. Özellikle fablların, drama ya da oyunlaştırma yöntemi ile canlandırılarak daha da eğlenceli ve eğitici hale getirildikten sonra görsel ifadeye dönüştürülmeleri sağlanabilir. Bunun yanı sıra gruplara ayrılan öğrencilere farklı fabl örnekleri verilerek, fabl kahramanlarının maskelerini yapmaları istenebilir, maskeler görsel sanat çalışması olarak gerçekleştirildikten sonra, canlandırmalar yapılabilir. Başka bir görsel sanat çalışması da, fabl kahramanlarının kuklalarının yapılması olabilir. Kuklalar yapıldıktan sonra da seslendirilerek oynatılması sağlanabilir.

3.3. Taşlama: Halk edebiyatı nazım türlerinden olan taşlama, toplumun aksayan yönlerini, kişilerin olumsuz hâl ve hareketlerini eleştiren, yeren şiirlerin genel adıdır. (Karataş, 2011) Taşlama ve Hiciv, En çok kullanılan ve hoşgörüyeye en fazla ihtiyacı olan mizah çeşididir (Öngören, 1998: 32). Deliktaşlı

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD:İ20 *** ID:144 K:21*

<http://www.akademikbakis.org>

Ruhsatı'nın, arpasını eksik ölçen kişiyi taşıyan yergisi bu türe örnek olarak verilebilir:

Sana bir destan söyleyim
Yaşasın, Seyit Edendi.
İntizar etmeye kıymam
Şişesin, Seyit Efendi

Ölçtün özeni, özeni
Bana eyledin düzeni
Yerin katıran kazanı;
Düşesin, Seyit Efendi. (Güney, 1963'den akt. Özen, 1985:1).

Yine, Arif Nihat Asya (1967)'nin kaleme aldığı mizahi bir taşlama örneği görsel sanatlar dersinde yaratıcı ve komik görsellerin ortaya çıkmasına imkân tanıyabilecek niteliktedir.

Aynı şeyleri tekrarlamaktan
Dinleyicileri uyuttu;
Nihayet kendisinin de
Esneyeceği tuttu...
Ağzını bir açtı ki,
Mikrofonu yuttu... (Bkz. Fot. No. 3)

3.4. Şarkı ve Türkü Sözleri: Bazı şarkı ve türkü sözleri de mizahi yapılarıyla sanat eğitimi uygulamalarına kaynak oluştururlar. Genellikle mantık dışılığın hâkim olduğu bu tür bir mizahi yapıdaki şarkı ve türkü sözlerine şu örnekler verilebilir:

Bir aslan miyav dedi
Minik fare kükredi

Fareden korktu kedi
Kedi pırrrr uçuverdi...

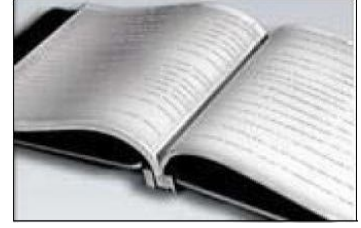
Miyavlayan bir aslanın ve kükreyen fareden korkarak uçan bir kedinin söz konusu olduğu bu gerçeküstü ve mizah içerikli şarkı sözlerini, çocuk ve gençlerin hayal gücünü sonuna kadar zorlayabilecek benzer tarzdaki bir başka türkümüzün sözleri aratmamaktadır:

Manda yuva yapmış söğüt dalına
Yavrusunu sinek kapmış gördün mü?

Sabahleyin erken çifte giderken
Öküzüm torbadan düşmüş gördün mü?
(Bkz. Fot. No.4)

Yukarıdaki örnekler kadar gerçeküstü ifadenin ya da mantık dışılığın çok fazla söz konusu olmadığı, ancak komik kabul edilebilecek türkü sözlerimiz de mevcuttur:

Tellidir yandım anam tellidir
Denizli'nin horozları bellidir
Ötüver de çil horozum bir yol ötüver
Geniş olam gam zamanı değildir
Asmam çardaktan
Suyu bardaktan
Bir yol öpüverem çil horozum
İlimon yanaktan
Asmam yıkıldı
Suyu sıkıldı
Bugün çil horozu duymadım
Canım sıkıldı
Sabah olur aksam olur ötersin aman
Âlemi kendine hayran edersin
Ötme çil horozum ötme, bu kadar ötme
Ellerin de kem gözüne değersin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD:I20 *** ID:144 K:21*

<http://www.akademikbakis.org>

3.5. Maniler: Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan ve daha çok hecenin yedili ölçüsüyle söylenen halk şiiiridir (Türkçe Sözlük: 986). Hemen her konuda yazılabilen manilerin bir kısmı mizah içerikli olup, sanat derslerinde yaratıcı çalışmaların ortaya çıkmasında etkili birer araç olarak kullanılabilirler.

Altını bozduyım,
Sıraya dizdireyim,
Elma armut değİlsin,
Cebimde gezdireyim.

Bizim köyün kızları
Sürmelidir gözleri
Gözlerine bakarken
Kaçtırdım öküzleri (Bkz.Fot.No.5)

3.6. Şathiye: Genel olarak dini ve tasavvufi halk şiiirinde mizahi anlayışla yazılmış felsefi şiiirlerdir. En güzel örneklerinden biri, Yunus Emre'ye ait, felsefi bir mizah anlayışıyla yazılmış, bilmece gibi olan “Şathiye”sidir. Kuşkusuz ki öğrenciler, bu şathiye ile mizahın yalnızca güldürmekten ibaret olmadığını, aynı zamanda eleştirel bir bakış açısına, ders verici, düşündürücü, derin anlamlar içeren bir yapıya da sahip olduğunu anlayacaklardır. Disiplinler arası yaklaşımla ele alınması gereken ve öğrenci seviyesi bakımından üst düzey kalabilecek bu tür eserlerin anlamlarının çözümlenmesi, elbette ki öncelikle Türkçe ve edebiyat dersleri kapsamında olacaktır. Ancak burada, görsel sanatlar dersi açısından ele alındığında, bizi asıl ilgilendiren, şiiirin hazine değerindeki

yaratıcı dizeleridir. Bu sürreel-gerçeküstü yaklaşım, sanat derslerinde çocukları üstün nitelikte yaratıcı çalışmalar ortaya çıkarması yolunda, deyim yerinde ise birer “fünye” niteliğindedir. Yunus, “Erik” dalında “üzüm” yemekte, bostan sahibi ise “ceviz”imi neden yersin? Diye sormakta, bir serçenin kanadının yükünü seksen kağıdı dahi çekmemekte, bir sinek kartalı sallayıp yere vurmakta, bir balık ise kavakta zift turşusu yemektir. Felsefi ve edebi anlamda üstün nitelikleri olan bu şathiye'nin yaratıcılık eğitimini temel alan “Görsel sanatlar Eğitimi” açısından önemi ve değeri ise, işte bu “sürreel” yaklaşımında yatmaktadır.

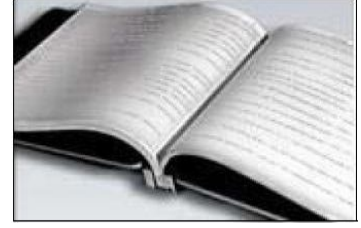
Çıktım erik dalına onda yedim üzümü
Bostan ıssı kakıyıp der ne yersin kozumu
(*bostan sahibi “kozumu” yani “cevizimi neden yersin” diye sormuş*)

Kerpiç koydum kazana poyraz ile
kaynattım
Nedir deyip sorana bandım verdim özünü

Bir serçenin kanadın kırk kağıdıya
yüklettim
Çifti dahi çekmedi şöyle kaldı kazını
(*serçe kanadı o kadar ağırdır ki, çifti yani seksen kağıdı dahi bu yükü çekememiş, öylece kalakalmıştır*)

Bir sinek bir kartalı salladı vurdu yere
Yalan değil gerçektir ben de gördüm
tozunu

Kaf dağından bir taşı şöyle attılar bana

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

Öylelik yola düştü bozayazdı yüzümü

Balık kavağa çıkmış zift turşusun yemeğe
Leylek koduk doğurmuş bak a şunun
sözünü

Yunus bir söz söylemiş hiçbir söze
benzemez

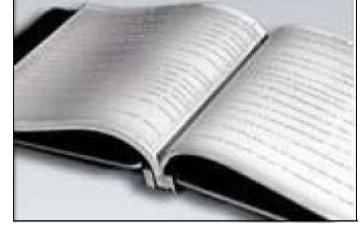
Erenler meclisinde bürür mana yüzünü
(Bu şiirin açıklaması için bkz. Elmas,
2010, ayrıca bkz. Elmas, 2012).

3.7. Deyimler: Deyimler, özellikle karikatürel çalışmalarda kullanılacak ve mecaz anlamlarını bir yana bırakıp, gerçek anlamlarıyla ele alındıklarında sanatsal uygulamalardaki sonuçları bakımından son derece komik görsellerin ortaya çıkmasına imkân sağlayan sözel edebiyat ürünleridir. İlköğretim müfredatında da etkinlik örnekleri arasına yerleştirilmiş olan deyimler, eğitimin her kademesinde rahatlıkla yararlanılabilecek zengin kaynaklardır.

“Göz boyamak” (bkz.Fot.No.6a), “kafa karıştırmak” (bkz.Fot.No.6b), “küplere binmek” (bkz.Fot.No.6c), “havalara uçmak” (bkz.Fot.No.6c), “göz gezdirmek”, “göze girmek”, “gözden düşmek”, “göz dikmek”, “gözleri yuvasından fırlamak”, “gözü bir yerden ısırmak” “saçını süpürge etmek”, “kafası patlamak”, “etekleri tutuşmak”, “etekleri zil çalmak”, “bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak”, “dillere düşmek”, “dilinde tüy bitmek”, “işi yokuşa sürmek”, “dili dişi kilitlenmek”, “iki ayağı bir pabuca girmek”, “başı sıkışmak”,

“burnunu sokmak”, “paçaları tutuşmak”, “kurtları dökmek”, “yoluna baş koymak”, “boğazına durmak”, “başının üstünde yeri olmak”, “yüreği ağzına gelmek”, “aklı başından gitmek”, “üstüne titremek”, “aklına yatmak”, “tüyleri diken diken olmak” vb. deyimler, çocukların çalışmalarına son derece eğlenerek yapacakları zengin birer içerik oluştururlar.

3.8. Atasözleri: Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş söz (Türkçe Sözlük:100) lerdir. Ne zaman ve kim tarafından söylendikleri bilinmez. “Anonim Türk halk edebiyatının en önemli ürünlerindedir. Türk halkının yaşam biçimini, dünyayı algılayış biçimini, düşünüş tarzını göstermesi bakımından önemlidir. Atasözleri bir yargı bildirir ve atalarımızın geçmişteki tecrübelerini bize taşır. Hemen hepsinde bir öğüt söz konusudur. Genellikle mecaz anlamlıdır. Az da olsa gerçek anlamlı atasözleri de vardır” (Internet II). Atasözleri, ele aldığımız tüm diğer disiplinler ve türleri gibi, sanat dersleri açısından ister gerçek isterse mecaz anlamda ifade edilmiş olsun her şekliyle görselleştirilebilir özelliğine sahiptirler. Ancak, konumuzla doğrudan ilgili olanlar, mecaz anlamlı kullanılmış ve mizahi bir ifade tarzına sahip olan atasözleridir ve neşeli bir görsel sanatlar dersi için oldukça zengin kaynaklardır. Atasözlerinin anlamları çalışma öncesi mutlaka tartışılmalı, ancak görselleştirme konusunda öğrenciye ister gerçek, isterse

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

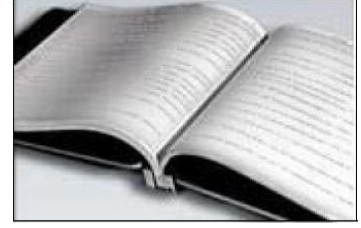
de mecazi anlamıyla ele alabilecekleri konusunda serbestlik tanınmalıdır. Çünkü mecazla ifade edilmiş bir atasözü, çok eğlenceli ve yaratıcı görsel sanat çalışmalarının ortaya çıkmasına olanak sağlayabilir:

“Karga gül dalına konmakla bülbül olmaz”, “deveye ‘kalk oyna’ demişler, bir çam bir çardak devirmiş”, “horoz çok olan köyde sabah geç olur”, “dünyayı sel bassa ördeğe vız gelir”, “armut piş ağzıma düş”(Bkz.Fot.No.7), “düt demeye dudak gerek kaşınmaya tırnak gerek”, “boşboğazı cehenneme atmışlar ‘odunum yaş’ demiş”, “keçiye can kaygısı kasaba yağ kaygısı”, “anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az”, “bir kere insanın ters gitmesin işi, muhallebi yerken kırılır dişi”, “gümbürtüden korkan kazancı dükkânına girmez”, “hak yoluna vermeyiz bir mangır şeytan yoluna gider tangır tangır”. “it itle dalaşırken koyunu kurt kapar”, “köpeğe gem vurma kendini at sanır”, “lâfla pilâv pişse deniz kadar yağ benden”, “nefesine güvenen borazancı başı olur”, “pazardaki ete soğan doğranmaz”, “sakal ile kâmil olsaydı kişi, keçiye danışılardı her işi”, “sakalda feyz olsaydı keçi imam olurdu”, “tavuğum yumurtladı deme kümese hırsız dadanır”, “yazın araması kışın taraması olmasa herkes manda besler”, “kurt eşek yediği dereye dokuz kere gidermiş”, “kedinin kanadı olsaydı serçenin kökü kesilirdi”, kargaların kurduğu dernek; “kışışış” deyince dağılır”, “horozla yoldaş olanın menzili çöplüğe kadardır”, “her aferine koşan tazının bacağı çabuk kırılır”,

“elin öldürüverdiği yılan; kafasını kaldırır bakar”, “ağaca çıkan keçinin dala bakan oğlağı olur”, “ata nal çakıldığını görmüş kurbağa da ayağını uzatmış”, “adam sandık eşeği çifte serdik döşeği”, “keçinin olmadığı yerde koyuna Abdurrahman Çelebi derler”, “ağzı büyük olana kepçe kaşık gibi gelir” vb. atasözleri görsel sanat çalışmalarında konu olarak kullanılabilirler.

3.9. Bilmeceler: “Merak uyandırma” motivasyonunun olmazsa olmazlarından. Sanat eğitimcileri mutlaka öğrencilerin merak duygularını harekete geçirmelidir (Yılmaz, 2010a: 204). Özellikle bilmeceler, komik özellikleri, yaratıcı ve şaşırtıcı cevaplarıyla öğrenci motivasyonunu yüksek tutan, esprili düşünmeyi ve bu eksende cevap bulmayı gerektiren, yaratıcılığı harekete geçiren, son derece eğlenceli motivasyon kaynaklarından. Bunun yanı sıra, başlı başına bir ders konusu olarak da ele alınabilir.

İnsanın gizemi sevmesi ve onu çözmekle merak duygusunu tatmin etmesi, böylece hem eğlenip hem de bir şeyler öğrenmesi, bilmecenin oluşumunu hazırlayan etkenlerin başında gelir. Eğlenmede, saklılık olgusu ve saklama eyleminin önemi, açıktır. İşte varlıkların türlü örtüler altına saklandığı halk bilmeceleri de bir tür saklambaçtır. Halk bilmecelerinde, eğlendirme işlevi, saçma ve heyecan verici fantastik kurguların iç içe geçtiği olağandışı, esrarengiz manzaralarla gerçekleşir (Karademir, 2008:2).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

Özellikle karikatürel çalışmalarda, kukla oyunlarında komik bilmecelerden rahatlıkla yararlanılabilir. Merak uyandırma, yaratıcı düşünmeyi sağlama, hayal gücünü harekete geçirme, mizah içeren bir yaklaşım, dersin eğlenceli hale getirilmesi, dikkat çekme gibi motivasyonu sağlayan bütün bu özelliklerin tamamını bünyesinde barındıran bilmecelerden görsel sanat derslerinde sıklıkla yararlanılmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin kendilerini de bilmece üretmeye yönlendirmelidirler:

Anne kırkayağın en çok yorulduğu gün hangisidir? (*Çocuklarının ayaklarını yıkadığı gün*) (Bkz.Fot.No.8)

Bir elmayı yerken kurt bulmaktan daha kötü olan nedir? (*Yarım kurt çıkması*)

Sürahi bardağa ne demiş? (*Sen olmasan içimi kime boşaltırdım?*)

10 tilki 8 kedi 20 tavuk ne yapar (*Gürültü*)
Haşlanırsa aş olur, haşlanmazsa kuş olur (*Yumurta*)

Bir ağaçtan bir zencinin koluna düşen böcek ne diye feryat eder? (*Eyvah, karakola düştük*)

Patlıcan harakiri yaparsa ne olur? (*Karnıyarık olur*)

3.10. Fıkralar: Mizah dendiğinde ilk akla gelen unsurlardan biri, fıkralardır. Özellikle, kendi kültürümüzün mizah anlayışını ortaya koyan yerel ve ulusal özellikteki fıkralar, sanat eğitimi alanında kullanıldığında etkili görsel sanat çalışmalarına imkân sağlamaktadır. İşte

Nasreddin Hoca'dan görselleştirileni fıkra:

Nasreddin Hoca evinin damında biriken diz boyu karları sabah namazı sonrası kürümeye başlamış. Bir ara dengesini kaybederek damdan düşüp bayılmış. Komşuları koşuşmuşlar.

- Çabuk bir doktor çağıralım.

- Aman bir kırkçı bulalım.

- Sırtlanıp doktora götürelim, derken kargaşada ayılan Hoca, acıyan belini tutarak;

- Bırakın münakaşayı, çabuk bana daha önce damdan düşmüş birini bulun, demiş. (Bkz.Fot.No.9a)

Bir gün, Nasreddin Hoca ve arkadaşları iddiaya tutuşmuşlar. Eğer Hoca kış günü karanlık bir gecede, sabaha kadar köy meydanında bekleyebilirse arkadaşları ona güzel bir ziyafet çekecek, bunu beceremediği takdirde ise, Hoca arkadaşlarına ziyafet çekecekmiş.

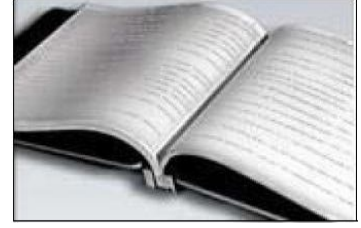
Kararlaştırılan gün Hoca köy meydanında sabaha kadar soğuktan titreyerek beklemiş. Sabah yanına gelenlere :

- Tamam demiş. İddiyayı kazandım.

- Hayır demişler. Sen uzaktaki bir mum ışığı ile ısınmışsın. İddiyayı kaybettin, ziyafetimizi hazırla.! Hoca çaresiz kabul etmiş. Ziyafet vakti kocaman bir kazanın altına minicik bir mum koymuş. Ziyafeti sabırsızlıkla bekleyen arkadaşları

- Ne yapıyorsun? Diye sormuşlar. Hoca gülerek cevap vermiş :

- Bu mum sığıyla size yemek pişireceğim arkadaşlar, uzaktaki bir mum ışığıyla ben nasıl ısındıysam, bu

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

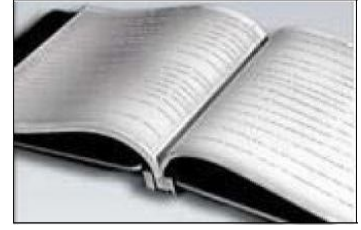
kazandaki yemek de öyle pişecek!...
(Bkz.Fot.No.9b)

3.11. Anılar: İçeriğin, çocuğun çevresi ve yaşantısıyla, günlük hayatla bağlantılar kurularak sunulması, içselleştirilmesini sağlar. İçselleştirme, özellikle sanatsal çalışmalarda en önemli motivasyon kaynaklarından. İçselleştirme ve mizah bağlamında denilebilir ki; görsel sanat çalışmalarında öğrencilerin kendi komik anılarından yararlanma yoluna gidilmelidir. Elbette ki öğretmenler çeşitli yazarların nitelikli anı kitaplarından komik ve eğlenceli anıları seçerek öğrencilerin resimlemelerini sağlayabilirler, ancak bundan daha önemlisi, öğrencilerin kendi anılarından yola çıkarak görsel çalışmalar yapmalarına imkân tanınmalıdır. Bu duruma, öğretmen ya da ebeveynler de kendi eğlenceli anılarını anlatarak katkıda bulunabilirler. Öğrenciler hem eğlenecek, hem de büyük bir zevkle resimleyeceklerdir.

3.12. Komik Hikâyeler: Öğrencilerin seviyesine uygun, özellikle edebiyatımızda yer tutan önemli mizah yazarlarının hikâyelerinden yola çıkarak öğrencilerin diledikleri bir sahneyi tasvir etmeleri, komik hikâye kahramanlarını iki ya da üç boyutlu tekniklerle biçimlendirmeleri sağlanabilir. Bu konuda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleriyle işbirliğiyle zümre işbirliğiyle ve disiplinlerarası bir yaklaşımla etkili çalışmaların ortaya çıkması sağlanabilir.

3.13. Masallar: Özellikle komik masallar, eğlenceli ve gerçeküstü özellikleriyle çocukların hayal gücünü harekete geçirmekte son derece etkili türlerdir. Sanat derslerindeki kullanımı çocukların imge zenginliğine dayalı ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarmalarına olanak sağlayacaktır. Komik masallar içerisinde en iyi bilinen ve eğitimde kullanılacak örnekler, Keloğlan masallarıdır. Özellikle küçük yaş grupları seviyesine uygun olan Keloğlan masallarındaki kahramanlar sınıf içerisinde drama yöntemiyle canlandırılabilir, masaldan istedikleri komik bir kesitin resmedilmesi sağlanabilir (Bkz.Fot.No.10c), çeşitli malzeme ve tekniklerle Keloğlanın ve masaldaki kahramanların maskeleri (Bkz.Fot.No10a,10b) ya da kuklaları, kâğıt hamuru, oyun hamuru ya da kil gibi yoğurma malzemeleriyle üç boyutlu çalışmalar ya da oyuncaklar yaptırılabilir. Kendini mesleğine adanmış başarılı öğretmenler, mizahtan yararlanarak eğlenceli, zevkli, motivasyonu yüksek ders ortamları yaratarak çok farklı teknik ve yöntemlerle etkili sanat çalışmalarının ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

3.14. Efsaneler: Başlı başına efsaneler, pek çok açıdan görsel sanat çalışmalarına zengin içerikler oluşturmakla birlikte, mizah konusuyla asıl bağlantı efsanelerden çok, efsanelere konu olan mitolojik yaratıklardan yararlanmak suretiyle gerçekleştirilebilir. Öğrenciler, İlginç ve komik kahramanlar yaratmaları yönünde teşvik edilerek, iki ve üç boyutlu sürrealist çalışmalar ortaya çıkarabilirler.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

Bilindik mitolojik kahramanların (Bkz.Fot.No.11a) yanı sıra, “altı kulaklı üç ağızlı insan”, “at kafalı kırkayak”, “beş kanatlı üç ayaklı leylek”, “balık kafalı insan gövdeli ya da balık gövdeli eşek başlı yaratık”, vb. aslında mevcut efsanelerde olmayan, öğrencilerin kendi yaratıcılığını kullanarak ortaya çıkarabilecekleri komik gerçeküstü yaratıklar üretmeleri sağlanabilir (Bkz.Fot.No.11b).

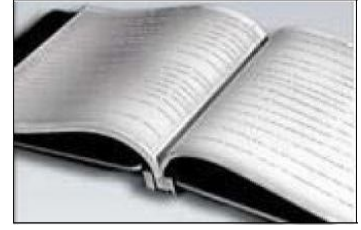
3.15. Günlük espriler, şakalar:

Yaşantımızda, son derece hazırcevap ve esprili insanlar yakın çevremiz içerisinde olabildiği gibi, farklı ortamlarda sıklıkla karşımıza da çıkabilmektedir. Bireyin kendisinin de bu özelliklere sahip olması muhtemeldir. Günlük hayat içerisinde doğaçlama gerçekleşen bu espriler ya da şakaların görsel sanatlar dersinde uygulama çalışmaları öncesi hatırlanmasının sağlanmasıyla eğlenceli, zengin içerikli görsel ifadelerin ortaya çıkması sağlanabilir.

3.16. Karikatür: Görsel mizah türleri içinde mizahın olmazsa olmaz bir koşul olarak içinde barındırdığı en önemli türlerden biri karikatürdür. Karikatür mizahın çizgiyle yapılan biçimidir (Yardımcı, 2010:28). “İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde belirten, düşündürücü ve güldürücü resim” (Türkçe Sözlük:802) olarak tanımlanan karikatürle ilgili olarak öğrencilere nitelikli ve seviyelerine uygun karikatür dergileri önerilebilir. Ülkemizin az da olsa çeşitli illerinde bulunan

karikatür müzelerine mümkünse geziler düzenlenebilir. Sanat derslerinde karikatür sevgisi aşlamak ve öğrencilerin öncelikle temel seviyede bir karikatür kültürüne sahip olmalarını, espri yeteneklerinin gelişmesini ve bu anlamda duygu ve düşüncelerini görsel olarak ifade edebilmelerini sağlamak amaçlanmalıdır (MEB, 2006:123). Dolayısıyla öğrencilere yaptırılan çalışmalarda, onlardan karikatürel çizgi özelliklerini yansıtan profesyonel düzeyde çalışmalar beklenmez. Önemli olan, yukarıda ifade edilen söz konusu kazanımlara ulaşılmasıdır.

3.17. Fotoğraf: Görsel sanat dallarından biri olan fotoğraf, sanat eğitiminde mizahın etkili kullanımına çok çeşitli açılardan olanak sağlayan alanlardan biridir. Günlük yaşantılarımız içerisinde, bizi gülümsetecek hatta kahkahalara boğabilecek fotoğraflar fazlasıyla mevcuttur. Bu noktada eğitim açısından sakıncası olmayan gündelik yaşamın mizahi yönlerini belgeleyen fotoğraflardan yararlanılabileceği gibi, öğrencilerden komik düzenlemeler yaparak fotoğraflamaları da istenebilir. Ayrıca çeşitli fotoğraf tekniklerinden yararlanarak, kaydırma, döndürme, abartma gibi yöntemlerle komik görseller oluşturulabilir. Bu yöntem yalnızca fotoğraf teknikleriyle değil, mevcut fotoğrafları elle keserek, döndürerek, ekleme-çıkarma, kesme- kaydırma, yer değiştirme, döndürme vb. yöntemlerle optik yanılsama çalışmaları yaparak da

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: I20 *** ID: 144 K: 21*

<http://www.akademikbakis.org>

grafiksel çalışmalar kapsamında yaratıcı komik görseller oluşturulabilir.

3.18. Sinema filmi: Nitelikli komedi filmlerden ya da nitelikli bir filmin komik bir sahnesinden hareketle görsel sanat çalışmaları yaptırılabilir. Eğitim açısından sakınca taşımayan filmlerin mizah yüklü farklı sahneleri öğrenciler tarafından gündeme getirilip tartışıldıktan ve tercihen sınıf içerisinde oyunlaştırma yöntemiyle canlandırıldıktan sonra görsel sanat çalışmalarına dönüştürülebilir (Bkz.Fot.No.12).

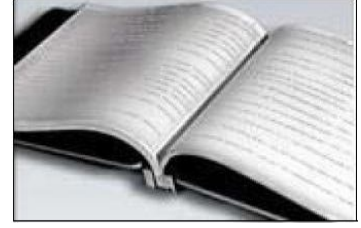
3.19. Animasyon ve çizgi filmler: Animasyon ve çizgi filmlerden de aynı şekilde yararlanılabilir. Ancak bunların diğer filmlere kıyasla dikkat edilmesi gereken bir özelliği, taklit ve kopya eğilimli çocukların zaten sıklıkla çizgi film karakterlerini tekrarlıyor olmalarıdır. Bu açıdan bakıldığında mizah içeren sahnelerin canlandırılmasında karakterlerin başka ne şekilde canlandırabilecekleri yönünde rehberlik yapılarak taklit ve kopyadan uzak tasvirlerin gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Örneğin “Tenten” ya da “red-kid” karakterinin bilinen biçimsel özellikleri dışında başka ne şekilde canlandırılabilirliği tartışılarak herkesin kendi karakterini yaratması ve mizah içerikli sahneleri kendi yarattıkları karakterleri kullanarak tasvir etmeleri sağlanabilir.

3.20. Komik Videolar: Günlük yaşantılarımızın anı olarak belgelendiği video çekimleri esnasında üzücü, şaşırtıcı,

mutluluk verici durumların yanı sıra pek çok komik durum da yaşanmaktadır. İzledikçe güldüğümüz bu videolar, birçok kullanıcı tarafından sanal ortamlarda paylaşılmaktadır. Eğitim açısından sakıncası olmayan komik videolar, öğretmenler tarafından dikkatle seçildiği, eğitim süzgecinden geçirildiği takdirde sanat eğitiminin mizah içerikli kaynakları arasında rahatlıkla kullanılabilirler.

3.21. Resim: Bilindiği gibi Resim, “görsel sanatlar” dendiğinde ilk akla gelen alanlardan biri, hatta ilk akla gelenidir. Mizah içerikli bir ders için çok çeşitli disiplinlerden yararlanarak başta resim çalışmaları da dahil olmak üzere, çeşitli görsel sanat uygulamaları yaptırılabilir gibi, kuşkusuz, resim sanatının bizzat kendisinin de kaynak olarak kullanılacağı çalışmalar da gerçekleştirilebilir. Resim sanatı eserlerinden “eser eleştirisi yöntemi” ile analiz yaptırılması, görsel sanatlar derslerinde sık başvurulan yöntemlerdendir. Derslerde zaman zaman Türk ve Dünya sanatından mizahi yapıya sahip resimler seçilerek, analizler yaptırılabilir.

Örn. Bruegel’in 1567 tarihli Tembellik ve keyif ülkesi(The Land of the Cockaigne) isimli eseri, bir Ortaçağ efsanesine göre kimsenin açlık, fakirlik çekmediği, çalışmadığı, herkesin bolluk ve sefa içinde yaşadığı mitik bir diyar olan Cockaigne’den hayali bir sahne sunar. Bruegel, böylesi bir diyarı yüceltmek yerine, kendi incelikli üslubuyla yedi ölümcül günahın ikisine, oburluk ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: I20 *** ID: 144 K: 21*

<http://www.akademikbakis.org>

tembelliğe, gönderme yaparak bu ülkeyi mizahi bir anlayışla kendi resim üslubunda görselleştirmiştir (Internet III). (Bkz. Fot. No. 13)

3.22. Geleneksel sahne sanatları,

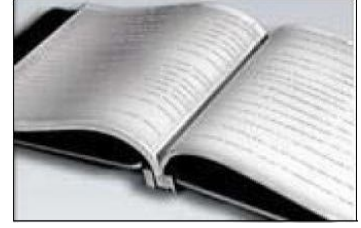
Ortaoyunu: Orta oyunu, çevresi izleyicilerle çevrili bir alan içinde oynanan, yazılı metne dayanmayan, içinde müzik, raks ve şarkının da bulunduğu doğaçlama bir oyundur. Genel olarak açık yerlerde ortada oynanır. Orta oyununda gülmece ögesi, Karagöz oyunundaki gibi, yanlış anlamalara, nüktelere ve gülünç hareketlere dayanır. Oyunda çeşitli mesleklerden, yörelerden, uluslardan insanların, meslekî ve yöresel özellikleri, ağızları taklit edilir. Orta oyununda kadın rolünü oynayan kadın kılığına girmiş erkeğe Zenne denir. Orta oyunu yüzyıllar süren bir gelenektir. Toplumumuzun mizah anlayışının birçok renkliliği ve çeşitliliğiyle yansıtan orta oyunu eleştirel bir misyon yüklenerek yıllarca kendi insanını eğlendirirken, aynı zamanda toplumun aksayan yönlerine ayna tutmuştur. (Internet IV). En bilinen karakterleri Pişekar ve Kavukludur.

Bugün, öğrencilerimizin büyük bir kısmının orta oyunu ve onun temel karakterleri olan Kavuklu ve Pişekar hakkında fazla bilgisi olmadığını üzülerek söylemek gerekmektedir. Bunun böyle olduğu, bu araştırma esnasında daha net görülmüştür. Küçük yaş grupları, önünde uzun bir eğitim süreci olması bakımından belki hoş karşılanabilir ancak resim bölümü öğrencileri içerisinde de durumun

farklı olmadığı ortaya çıkmıştır. Orta oyunu günümüzde artık sahnelenmiyor olsa dahi kültür değerlerimizin unutulmaması adına pek ala bir dersin konusu olarak ele alınabilir ve özellikle küçük yaş gruplarının sanatsal çalışmalarında büyük zevkle yararlanabileceği bir kaynağa dönüştürülebilir (Bkz. Fot. No. 14).

3.23. Meddah: Methedici (övcü), taklitler yapıp hoş öyküler anlatarak halkı eğlendiren sanatçıya meddah denir. Türk halk zekâsının ve halkın, olayları karikatürize etme gücünün büyük sanatlarından biri olan meddahlık, yüzyıllar boyu yaşamış, Türk halkı arasında çok ilgi görmüştür. Meddahlık için tek adamlı tiyatro diyebiliriz. Meddah, tiyatronun bütün kişilerini varlığında birleştiren bir aktördür. Yüksekçe bir yerde oturarak bir öyküyü başından sonuna kadar, canlandırdığı kişileri ağız özelliklerine göre konuşturarak anlatır. Perdesi, sahnesi, elbiseleri, dekoru, kişileri bulunmayan bu tiyatronun her şeyi meddah denilen o tek adamın zekâsına, bilgisine, söz söylemedeki başarısına bağlıdır. iki aracı vardır; biri boynuna doladığı mendili, öteki de elinde tuttuğu sopasıdır. Mendille çeşitli başlıklar yapar, terini siler. Sopayı da oyunu başlatmak, seyirciyi suskunluğa çağırmak, kapıyı vurmak için ya da saz, süpürge, tüfek, at yerine kullanır (Internet V). Meddah için günümüzün Stand-Up sanatçısı diyebiliriz.

3.24. Geleneksel Gölge Oyunumuz ve Kuklalar: 16.yy.dan bu yana halkın en

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

sevdiği eğlencelerden biri olan Karagöz oyunu, Türk toplumunun mizah ve sanat anlayışına uygun şekillenen bir kültür mirasıdır. Geleneksel gölge oyunumuz olan Karagöz ve Hacivat'ın sunumu, kuklaları yapılarak oynatılan Karagöz Kukla Tiyatrosu ve günümüzde tiyatro sanatçılarının oynadığı Canlı Karagöz Tiyatrosu olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir

Kukla tiyatrosunda yetenekli bir sanatçının bir-iki yardımcıyla sergilediği karagöz oyunu, 16.yy.dan bu yana saraydan sünnet düğünlerine, ramazan gecelerine ve bayramlara kadar yaşamın değişik anlarında, küçük büyük pek çok kişinin zevkle izlediği bir gösteri, pek çok ünlü sanatçının yetiştiği bir halk tiyatrosu olmuştur (Eczacıbaşı San. c.2:948).

Karagöz, halkın ve onun kültürünün temsilcisi iken Hacivat lonca eğitiminden geçmiş usul, nizam, edebiyat bilen bir münevver portresi çizmektedir (Avcı, 2003). Karagözün ise, hiciv gücü sınırsız olmasına karşın aile kurumuna ve ahlâk değerlerine saygı gösterdiği ortadadır (Fenoglio- Georgeon, 2000: 14).

Karagöz ve Hacivat'ı çocuklar nezdinde en eğlenceli ve komik kılan, karşılıklı konuşmalarında Hacivat'ın düzgün ve mantıklı sözlerine Karagöz'ün komik cevaplar yetiştirmesi ve Hacivat'ın sözlerini Karagöz'ün yanlış anlamasıdır:

Hacivat: Merhaba Karagöz'üm, uğurlar olsun!

Karagöz: İftar kokuları burnuna dolsun!

Hacivat: Karagöz'üm bakıyorum da yüzünde güller açıyor.

Karagöz: Haklısın, yüzümde güller açıyor, kulaklarım karanfil saçıyor, burnumda menekşeler uçuyor...

Hacivat: Hah hah hah! Eksik olma, beni yine güldürdün! Aman!

Karagöz: Ne oldu Hacı Cavcav, kel kafanı bit mi ısırıldı

Hacivat: Değil efendim! Sen göbeklenmişsin?

Karagöz: Pataklarım ha, ağzını bozma!

Hacivat: Canım fena bir şeyi mi söyledim?

Karagöz: Köftehor, "Sen köpek yemişsin!" dedin ya!

Hacivat: Efendim hiç öyle söyler miyim? Yani göbek yapmışsın diyorum.

Karagöz: Ne zaman börek yapmışsın?

Hacivat: Allah iyiliğini versin, hemen saçmalamaya başladım! Kilo almışsın...

Karagöz: Bizde terazi yok ki, kilo alıp ne yapayım?

Hacivat: Nasıl anlatmalı? Şişmanlamışsın!

Karagöz: Öyle söylesene! Hay hay!(İnternet VI).

Geleneksel gölge oyunumuz olan Hacivat-karagöz ve ilgili karakterlerin yer aldığı gölge oyunu izlettilerle ya da bizzat sınıf içerisinde canlandırılarak içerikle ilgili çeşitli görsel sanat çalışmaları yaptırılabilir gibi çeşitli malzemelerle gölge oyunu kuklalarının yapımının gerçekleştirilmesi de sağlanabilir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD:I20 * ID:144 K:21**

<http://www.akademikbakis.org>

Geleneksel gölge oyunumuzun yanı sıra, özellikle okul öncesi ve ilkökul düzeyinde komik karakterler yaratılarak ve bu karakterleri çocukların birer kuklaya dönüştürmesi sağlanarak, mizah içerikli bir metne bağlı ya da doğaçlama bir şekilde kukla oyunları gerçekleştirilebilir. Eğlenceli hale getirme konusunda kuklalar en etkili materyallerdendir. Herhangi bir metinden yola çıkılarak, kukla karakterlerini öğrencilerin kendilerinin oluşturması sağlanabileceği gibi, öğrencilerin yarattığı karakterlere uygun metinler oluşturmaları da sağlanabilir. Bu noktada yüzük kukla, parmak kukla (Bkz.Fot.No.15b), el kuklası, çomak kukla, ip kuklası, kaşık kukla (Bkz.Fot.No.15a) gibi kukla çeşitleri oluşturmaları kolaylıkla sağlanabilir (bkz.Yılmaz, 2010b:396–408).

3.25. Parodi: “Ciddi sayılan bir eserin bir bölümünü veya bütünü alaya alarak, biçimini bozmadan ona bambaşka bir öz vererek biçimle öz arasındaki bu ayrılıktan gülünç etki çıkaran tür”. (TDK Türkçe Sözlük: 1164) olarak tanımlanmaktadır. Parodiden bir sahnenin resimlenmesi, çeşitli teknik ve malzemelerle çok farklı iki ve üç boyutlu uygulamaların gerçekleştirilmesi sağlanabileceği gibi, parodideki karakterlerden hareketle kukla (Bkz.Fot.No15a,15b), maske, oyuncak ya da küçük heykelcikler gibi, üç boyutlu görsel sanat çalışmaları da yaptırılabilir. Elbette bütün bunlar, yukarıda ifade edilen pek çok disiplinin ürünlerinden yararlanma açısından da geçerlidir.

4. SONUÇ

Bu araştırmada ele alınmış olan farklı disiplinlere ait türlerin mizah içerikli örnekleri, alana katkı sağlamak amacıyla ortaya konmaya çalışılmış eser ve ürünlerdir. Kuşkusuz ki araştırmacı kişiliğe sahip başarılı öğretmenler, eğitim ilkelerine bağlı kalmak kaydıyla hemen her disiplinin mizah anlayışına sahip örneklerinden çok farklı yaklaşımlarla yararlanma yoluna gidebilirler. Sanat eğitiminde mizah; hem etkili bir motivasyon yöntemi olabilmekte, hem de uygulamanın başlı başına içeriğini ya da konusunu oluşturabilmektedir. Öğretmenler mizahtan gerek öğretim yöntemlerini kullanırken, gerekse içerik olarak yararlanmak suretiyle, çok farklı disiplinlere ait ürünlerden, çeşitli malzeme ve teknikleri kullanarak görsel sanatların hemen her alanında yaratıcı çalışmalar ortaya çıkmasını sağlayabilirler. Mizahla sanat eğitimindeki pek çok sorun çözümlenebilir, sanat derslerine karşı ilgi ve sevginin artması sağlanabilir. Seviyeli bir mizah kültürüne sahip, hoşgörülü ve yaratıcı bireylerin yetişmesinde, sanat eğitimcilerinin derslerde mizahtan nasıl ve ne kadar yararlanma yoluna gittiğinin katkısı büyük olacaktır.

5. KAYNAKÇA

Artun, A. (2003). Toplumsal Eleştiri Söylemi Olarak Mizah ve Gülmece, *Birikim Dergisi*, sayı:166 (80–96).

Asya, A. N. (1967). *Dualar ve Âminler*, İstanbul: Yağmur Yayınevi.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD:I20 *** ID:144 K:21

<http://www.akademikbakis.org>

Bergson, H. (1997). *Gülme*, Çev. Mustafa Ş. Tunç, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı yayınları.

Dupré A. (1998). *Humor And The Healing Arts: A Multimethod Analysis of Humor Use In Health Care*, Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (1997). c.2, İstanbul: YEM Yayın.

Elmas, E. (2010). *Şiire Bakış Ötesi*, (Birinci basım), İstanbul: KaNeS Yayınları.

Elmas, E. (2012). “Yunus"tan Bilmecce Gibi Bir Şiir (1)” <http://www.hikayeler.net/yazilar/173395/yunus-tan-bilmecce-gibi-bir-siir-1/>

Erdal, K.- Gökmen, A. (2010). Çocuklara Verdiği Dersler Açısından La Fontaine Fablları, La Fontaine Fables In Terms Of Its Giving Moral Lessons To Children, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*.

Fenoglio, İ.-Georgeon, F. (2000). *Doğu'da Mizah*, çev. Ali Berktaş, İstanbul: YKY.

Gökmen, A. (2001). *Précis De La Nouvelle Brève*, Ankara: Nobel Yayınları.

Güney, E.C. (1963). *Âşık Ruhsati Hayatı ve Şiirleri*, İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

İnam, A. (1994). Mizahın Eğitimdeki Yeri, *Çağdaş Eğitimde Sanat*, 29–33. İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yay.

Karademir, F. (2008). Halk Bilmecelerinin Oluşum ve Biçimlenmesindeki Etkenler Üzerine, *Akademik Bakış*, sayı:14, 1–18. (<http://www.akademikbakis.org>).

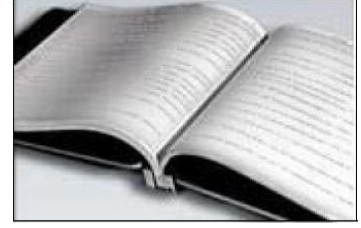
Karataş, T. (2011). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Sütun Yayınları.

Karikatürlerle Deyimler ve Atasözleri.(2010). Yüksel Sarıkaya İlköğretim Okulu, Haz. Mustafa Öğünmez.

Mierop, J. (1999). *Satisfaction*, Unpublished Master Dissertation, California State University, UMI Dissertation Information Service.

Öngören, F. (1998). *Türk Mizahı*, İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Özdemir,S.,Yahn, H.İ. ve Sezgin, F. (2008). *Eğitim Bilimine Giriş*

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD:I20 *** ID:144 K:21

<http://www.akademikbakis.org>

(Ekonomik baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Özen, K. (1985). “Halk Şiirinde Taşlama, Yergi ve Beddua”, *XV. Mut Karacaoğlan Kültür ve Sanat Senlikleri*, 28–30 Haziran 1985, Mut.(http://www.kutluozen.com/de_fault.asp)

Provine, R. (1996). *Laughter*, American scientist 84. 1(Jan-Feb),The Scientific Research Society.

Susa, A. (2002). *Humor Type, Orgnizational Climate And Outcomes; The Shortest Distance Between An Organizations Environment And The BottomLine is Laughter*, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Nebraska, UMI Dissertation Information Service.

Şimşek, T. (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Rengârenk Yayınları.

T.C.M.E.B.(2006). *Görsel Sanatlar Dersi (1-8.Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: M.E.B.

Türkçe Sözlük(1988), c.1, TDK Yayınları:549, Ankara: TTK Basımevi Volume 3 (10), (259–271), Winter, 2010.

Yardımcı, İ. (2010). Mizah Kavramı ve Sanattaki Yeri, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3/2, 1–41.

Yılmaz, M. (2010b). *Görsel sanatlar Eğitiminde Uygulamalar*, (Beşinci baskı), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yay.

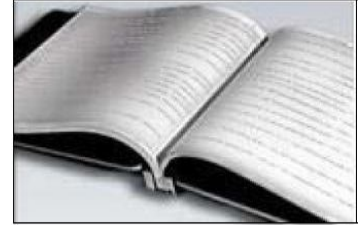
Yılmaz, M. (2010a). *Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*.

İnternet I: İnam, A. *Mizah kaynağı olarak Eğitim Sorunlarına Genel Bir Bakış*, <http://phil.metu.edu.tr/ahmet-inam/mizahkaynagi.htm>'den 02.01.2014 tarihinde indirilmiştir.

İnternet II: <http://www.edebiyatogretmeni.net/atasozleri.htm>, 22 Aralık 2012'den 14.12.2013 tarihinde indirilmiştir.

İnternet III: Melankoli'nin Esin Kaynakları, <http://www.sanatblog.com/melankolinin-esin-kaynaklari/> 28.10.2012'den, 19.12.2013 tarihinde indirilmiştir.

İnternet IV: <http://www.bulusmanoktasi.com.tr/hizmetler/geleneksel-sahne-sanatlari/orta-oyunu/>'dan 02.01.2014 tarihinde indirilmiştir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 * ID: 144 K: 21**

<http://www.akademikbakis.org>

Internet V:

<http://www.edebiyatogretmeni.net/meddah.htm>'den, 27.12.2013 tarihinde indirilmiştir.

Internet VI:

<http://www.dostyakasi.com/cocuk-dunyasi/26616-karagoz-ve-Hacivat-konusmalari.html>, 31.07.2011'den, 09.12.2013 tarihinde indirilmiştir.

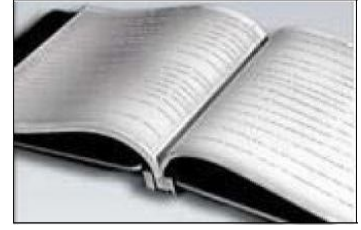
EKLER (Öğrenci Çalışmaları)

(Fot. No. 1)

(Fot. No. 2)

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 40 Ocak – Şubat 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID: 144 K: 21

<http://www.akademikbakis.org>

(Fot.No.3)

(Fot.No.4)

(Fot.No.5)

(Fot.No.6a)

(Fot.No.6b)(Karikatürlerle Deyimler ve Atasözleri, 2010:50)

(Fot.No.6c) (Karikatürlerle Deyimler ve Atasözleri, 2010:66)